

Nr 7.

Av herr **Lindhagen**, om upphävande av bestämmelsen om uppresning vid voteringar inom riksdagens kamrar.

Omröstningssättet inom större parlamentariska församlingar har i allmänhet ansetts vara av betydelse företrädesvis ur tidsbesparingens synpunkt. Det är dock av vikt även för att få en klar bild av styrkeförhållandena och bevara denna bild till protokollet. Därtill ansluter sig slutligen en tredje angelägenhet, nämligen att möjliggöra för medlemmar, som intresseras av en fråga, att kunna få detta styrkeförhållande utrönt och bevarat utan att tvingas avstå därifrån av fruktan för det likgiltiga och med saken mindre bekanta flertalets förmodade eller sorlande förtrytelse över att man upptar deras dyrbara tid, såsom det plägar sägas, »onödigtvis».

I svenska riksdagen har nu för att tillgodose dessa synpunkter från och med 1935 införts elektrisk votering. Jag ställde mig först tämligen obenägen mot experimentet. Därigenom kunde, trodde jag, omröstningen mekaniseras för mycket med de individuella meningarnas undertryckande. Erfarenheten har emellertid övertygat mig om att resultatet av den nya anordningen är särdeles framstående. Den skänker till och med en viss poetisk fläkt över en förrättning, som förut varit prosan själv utom i de sparsamma stora ögonblicken.

Först avslöjas en stjärnrymd, där var och en har sin blinkande stjärna, som vinkar ned till oss på vår ödsliga stig. Var och en vet var hans plats är på detta firmament, och man kan redan då i någon mån få en föreställning om, hur det personligen röstats i omgivningarna. I stadsfullmäktige, där medlemmarna äro placerade partivis, skulle den personliga röstningen i detta skede bli mer överskådlig än i riksdagen.

Efter ett ögonblick, sedan röstningen avslutats, flammar på två tavlor med eldskrift omröstningsresultatet under de fyra rubrikerna ja, nej, avstår, frånvarande. Allt detta uppdagas i ett slag.

Rubriken »avstår» är en nyhet. Det är en fristad för dem, som ej vilja delta i omröstningen, därför att de ej kunnat skaffa sig en bestämd mening och ej kunnat nöja sig med en partiomröstning eller ansett sig jäviga med mera dylikt. Vidare är det upplysande att stå öga mot öga med antalet frånvarande, vilket ock är av vikt för mätandet av styrkeförhållandet i de närvarandes omröstning. Alla dessa siffror böra protokollföras, ehuru de frånvarandes antal ännu icke antecknas i riksdagsprotokollen, vari enligt min mening bör ske en förändring.

På samma gång fotograferas på något sinnrikt sätt namnen på de olika ledamöterna, som röstat på det ena eller andra av de tre sätten, fränsett den föreställning därom, som man kan få av stjärnkartan. Denna namnförteckning finnes till påseende och bevaras i riksdagens kansli. Hela omröstningen tar omkring två minuter.

I riksdagen har oöverlagt, synes mig, bibehållits den gamla ordningen att börja med uppresning. Detta är, enligt ganska allmän mening i riksdagen, en onödig dubbling av proceduren. Den skapar ock ett obehörigt tryck på dem, som önska en exakt mätning av styrkeförhållandena. Avgörande genom uppresning är som sagt bibehållet som det vanligaste. Därigenom komma de två nya rubrikerna icke till sin rätt. Och ingen vet heller antalet, som röstar ja eller nej. Talmannens uppfattning blir avgörande, och sedan kallas det till protokollet, att den uppfattningen anses varit med övervägande ja besvarad. Man vet icke, om skillnaden mellan majoritet och minoritet är allenast en röst eller om minoriteten bestod av bara en röst.

Denna irrationella metod bör borttagas. Nu sättes den elektriska omröstningen i gång endast om någon ledamot, vilket visserligen ofta inträffar, begär »räkning». När förberedelse med uppresning borttages, så kommer vid varje begäran om votering den elektriska apparaten att sättas i gång med sina snabba och effektiva resultat.

Med den nu ifrågasatta omröstningsmetoden får man göra klart för sig, att personer av olika partihörighet, som »kvittat» mot varandra, böra förstå, att de båda skola betrakta sig som »frånvarande». I riksdagen har denna insikt ej varit allmän ännu. Den, som är borta vid voteringen, blir automatiskt frånvarande. När den andra kvittaren däremot är närvarande, så röstar han ibland »avstår». Därigenom blir den senare konstitutiva omröstningskategorien ej blott missledande i resultatet utan förvandlad till en skräphög.

Till första kammarens protokoll antecknas nu, såsom jag funnit, endast siffrorna för omröstningskategorierna »ja», »nej» och »avstår». Däremot uteläses som sagt kategorien »frånvarande», vilken dock i proceduren anses numera så viktig, att den på tavlan upptagits såsom en faktor för belysning av omröstningen och styrkeförhållandena. Denna uträkning i protokollen av en beaktansvärd del av det tillkännagivna omröstningsresultatet bör icke få förekomma.

Visserligen kan man räkna ut antalet frånvarande med kännedom av de övriga siffrorna samt antalet röstberättigade i kammaren med frånräknande av talmännen, som ej få rösta. Men detta är mödosamt och kommer därför i regel ej att äga rum vid efterforskningar i protokollen. Man vilseledes då fortfarande om styrkeförhållandet inom kammaren, vilket försvagas, i samma mån antalet frånvarande är stort. Om siffran på frånvarande också behörigen utsettes, kan detta också tjäna till upprättandet av statistik även över frånvarande ledamöter.

På grund av vad sålunda anförts hemställas, att riksdagen må besluta,

1) att i de reglementariska föreskrifterna för riksdagen uteläses bestämmelsen, att omröstning skall börjas med uppställning, och sålunda varje votering sker med tillitande endast av den elektriska apparaten;

2) att alla fyra siffrorna i omröstningstavlans tillkännagivande och således även de frånvarandes antal skola protokollföras.

Stockholm den 13 januari 1936.

Carl Lindhagen.